СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 23-го Вересня 1897. | Число 39.

Календарь.

Вересень.

23	Ч.	Теодоры преп.
24	П.	Автонома свмуч.
25	С.	Корнилія сотника
26	Н.	15. ПО СОШ., ВОЗДВ. Ч. КР.
27	П.	Никиты муч.
28	В.	Евфимія. Іосафата
29	С.	Софіи. Вѣры, Надѣи, Лкбви

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

РОБОТНИКИ ВСѢХЪ НАРОДНОСТЕЙ ЛУЧАТЬ СЯ.

Недавнй то ще часы, коли агенты розличныхъ компанѣй выстоювали по дипахъ и дуже красненько просили нашихъ людей, щобъ йшли робити до угльокопôвъ. Народъ йшовъ до тыхъ чистыхъ пôдземныхъ норъ, бо на те-жь вôнъ и приѣхавъ, щобъ заробити якій центъ— ало кôлько то робôтниковъ знайшло при тôй працы смерть, а кôлько лишило ся калѣками на цѣле жите? Та про те могли бы люде розповѣдати на кождôй кольоніи дуже богато, та на те нѣхто не зважавъ, народъ наплывавъ дальше и йдучи до угльокопôвъ стававъ на мѣсце убитого товариша, а компаністы лишь затирали руки, бо грôшь плынувъ имъ мовь вода. Та ажь коли за такъ короткій часъ позôставали мильонерами, то тогды вже не дбали о ласку робôтника, знижали ему платню довôльно, тай зменшали дни роботы въ тыждни. Робôтники стали бурити ся, пытаючи за причипою лихои платнѣ, а капіталисты у вôдповѣдь вказували на чужинцѣвъ якъ на корѣнь всього зла, якъ на такихъ, зъ причины котрыхъ и лихй часы на роботу и на зарôбокъ. Тай де-котрй стали тому вѣрити и вôдчувати зразу жаль а далѣ и ненависть до чужинцѣвъ-робôтниковъ, котрыхъ бôльша половина самй Славяне. — Наслѣдкомъ тои нетерпимости до чужинцѣвъ появило ся таке противконституційне право три центового податку, а що гôрше така нелюдска установа, що негорожанинъ — чужинець не мае права до шпиталѣвъ для невылѣчимыхъ. Мѣжь людьми повставъ несупокôй — кождый побоювавъ ся, що зъ тои ненависти Амер. противъ чужинцѣвъ готове що гôршого повстати якъ выжь згаданй розпорядженя, и такй здогады не завели, бо сумна подѣя коло Газлетону показала наглядно тоту нетерпимôсть Амер. противъ насъ — вылѣзло шило зъ мѣшка. Мы вже писали въ попереднôмъ числѣ „Свободы", якого звѣрства допустивъ ся шерифъ Мартинъ зъ своими 102 помôчниками на страйкуючихъ робôтникахъ. 25 робôтниковъ крые вже сира земля, а 55 ве ся въ страшныхъ боляхъ. Вѣсть про той брутальный нападъ на робôтниковъ на гладкôй дорозѣ, котрй безборонни йшли лишь спокôйно дорогою, рознѣсъ ся блыскавкою по Сполуч. Державахъ и обуривъ всѣхъ здорово-мыслячихъ людей. Сейчасъ понесли ся протесты противъ тому вчинкови, котрого не завстыдала бы ся найдеспотичнѣйша держава а не то така ославлена free country, и всюды робôтники сходили ся на громаднй мітинги, щобъ попри протестѣ выразити свое найглубше спôвчуте для погибшихъ и ихъ осиротѣлыхъ родинъ. Такй масовй мітинги вôдбули ся якъ мы доносили, въ Шенандоръ, въ Шамокінъ а дня 14. с. м. въ Mt. Carmel, Pa. На означену сему годину товпа народу залягла улицю такъ, що годѣ було дôпхати ся до вѣчевои салѣ. Робôтниковъ усѣхъ народностей зôбрало ся до 4 тысячи, не вчисляючи тыхъ, котрй задля браку мѣсця мусѣли стояти на улици, або порозходили ся. Розяренє людей було велике. — Промавляли по англійски: D. Gallagher скваеръ зъ Mt. Carmel, Pa., по польски о. Г. Хасицкій, по литовски о. К. Желинскасъ, по руски о. Стефанъ Макарь, о. Беля по нѣмецки и мадярски и о. Б. Томякъ по италійски. Всѣхъ бесѣды вызначали ся острымъ тономъ, завзываючи робôтниковъ до однодушного протесту. При кôнци вѣча вôдчитано резолюціи, котрй мають послати ся до англ. газетъ, а крôмъ того до президента, до секретаря стану, до губернатора и до амбасадорôвъ заграничныхъ державъ.

Резолюціи.

Зваживши, що незаконне ужите оружія шерифомъ Мартиномъ зъ L. C. и его депутатôвъ противъ безборонныхъ робôтниковъ-майнерôвъ, котре то ужите оружія було чистымъ мордомъ,

зваживши, що той мордъ мавъ мѣсце на вôльнôй амер. земли, де якъ разъ рôвнôсть, свобода и права людскй повиннй бути якъ найбôльше цѣненй и шанованй,

зваживши, що робôтнича кляса, котра въ потѣ чола зъ нараженємъ свого житя гаруе для компаністôвъ, а въ тôмъ случаю въ околици Газлетона хотѣла добути собѣ красшои долѣ законною дорогою, зустринулась зъ брутальнымъ опоромъ узброеннои шайки шерифа и его посѣпаковъ-депутатôвъ,

зваживши, що въ околици Газлетону запровадили незаконный станъ облоги, де губернаторъ выславъ 3.000 войска,

зваживши, що велике число робôтниковъ упало офѣрою брутального морду безъ найменшои зъ ихъ стороны причины

Мы робôтники всѣхъ народностей

1) осуджаемо той дикій мордъ шерифа Мартина и высказуемъ найвысшу погорду для него и его помôчниковъ,

2) выражаемо найглубше спôвчуте для безборонныхъ, помордованыхъ жертвъ и ихъ осиротѣлыхъ родинъ,

3) жадаемо розслѣдженя поступку шерифа и его депутавôвъ и потягненя ихъ до строгои одвѣчательности,

4) жадаемо якъ найскоршого знесеня стану облоги мѣста и околицѣ Газлетона и вôдкликаня войска,

5) жадаемо, щобъ вдовамъ и сиротамъ по помордованыхъ, властителѣ тыхъ копаленъ, або штейтъ давъ средства удержаня. —

Хоть тôлько невинныхъ офѣръ упало и хоть якъ мы имъ вспôвчуемо, однакъ они для насъ великою наукою на будуче. Кождый Русинъ-робôтникъ най чимскорше выбирае амер. паперы и най всѣ горожане злучать ся въ полiтичный клюбъ а опôсля всѣ клюбы Славянскихъ народностей и Литвинôвъ злучити въ одно товариство політичне а коли надôйдуть воборы — выбрати до урядôвъ своихъ людей, а не такихъ Англиковъ, котрй не тôлько, що вамъ не поможуть, а ще копнуть ногою и назвуть згôрдно Hungarian.

Англики (хоть не кажу, щобъ всѣ до насъ вôдносили ся ворожо), они власне того побоюють ся, щобъ Славянскй робôтники не злучили ся разомъ, бо зъ хвилею коли то настане аминь ихъ панованю — они то чують, що такъ колись наступити мусить и зъ вôдти походить ихъ злоба и ненависть противъ насъ.

ПО РОБОТѢ.

Вечѣрна балаканка старого майнера.

II.

Нема такого супружества, щобъ въ пожитю зъ собою хоть разъ не посварило ся. Певно, що я мержу ся такими людьми, що за леда яке лихе слово заразъ стають до бійки, але неразъ въ хатѣ такъ якось зайде, що хочь-не-хочь а повадити ся треба. Навить декотрй вченй люде повѣдають, що чоловѣкъ вôдъ часу до часу мусить трохи позлобити ся а то якбы не зробивъ того то мôгъ бы захорѣти.

Я не хвалю ся, мы обое зô старою жили вже двайцять и пять рокôвъ якъ двѣ пары голубять. Мѣжь нами не було нѣколи бійки, часомъ правда перемовили ся, але такій гнѣвъ тревавъ хвильку. Гнѣвъ минувъ и мѣжь нами назадъ згода. Але вчера и помѣжь насъ втиснувъ ся чортъ. Заздрôсть его зняла, коли побачивъ наше примѣрне жите и кинувъ мѣжь насъ кôсть незгоды. Абысьте знали, що коли о тôмъ спогадаю, то мои очи заливають ся слезою. Я вамъ скажу якъ то було, та прошу васъ дуже красненько, най васъ Богъ заварує, щобъ котрый вырвавъ ся зъ тымъ передъ своею жѣнкою, а то побачивъ-бысь оденъ зъ другимъ чи бы не стало ся таке якъ зô мною. Я ино хочу вамъ сказати у пересторогу, щобы вы нѣколи того не робили, що я, а не послухаєте, то таке зъ вами скоить ся якъ и зô мною. А чи знаете, що зô мною моя стара зробила? Тôлько пстъ... — нѣкому анѣ слова, бо менѣ самому встыдно! Та знаете нынѣ моя стара розбила на моѣй лысинѣ велику миску тоту, зъ котрои дае бординярамъ ѣсти. Такій мене обгорнувъ жаль за тоту зневагу, бо кобы то въ два очи, а то при двохъ кумахъ такъ мене зганьбила, що трохамъ не згинувъ зъ жалю. Кумове зачали мене на другій день пôдъюджувати, щобы я не дарувавъ того старôй; я и самъ гадавъ зразу пôмстити ся на нѣй, та що я все кождый поступокъ розважаю то таки рѣшивъ, що стара мала рацію. Ну вы самй розмѣркуйте, чи то було слушно чи нѣ, бо я такъ тоту справу потому обяснивъ собѣ. Мѣркуйте и вы, а я знову свое скажу. Прійшло до мене двохъ кумôвъ. Розумѣє ся, що прійшли на гостину, а я якъ газда та добрый ихъ знакомый, принѣсъ горѣвки и пива тай зачали мы забавляти ся. Не знаю вже по котрôй чарцѣ, досыть що менѣ вже по передъ очи зачали бѣгати якйсь искорки и мы завели цѣкаву бесѣду. Перше зачали мы бесѣду про попа а далѣ зôйшли на вѣры, котра лѣпша. Кумъ Павло казали, що бородатый пôпъ лучшій вôдъ голеного попа, та що его молитву скорше Панъ-Богъ выслухае. Я знову казавъ, що оно не варта брати бородатого, бо церковь треба записати на бискупа, а теперь то мы собѣ самй въ церкви газды. А кумъ знову на тое кажуть, що якъ прійде бородатый, то церковь не буде нѣчо коштувати тай за требы нѣчо платити ся не буде. Ему, кумови, якійсь тамъ панъ бесѣдувавъ въ сальонѣ, що зъ Россіи прислали повну фѣру долярôвъ, а всѣ призначенй для насъ Русинôвъ. Мене трохи тое вкололо, бо якось менѣ моторошно стало нѣбы тымъ запродувати ся, але правду скажу, що тото зачинало ся менѣ подобати. — А що, вôдзываю ся, може бы оно и лучше було якъ бы прійшовъ бородатый пôпъ, а якъ всѣ парафіяне не згодять ся, то мы вôдлучимо ся и заложимо осôбну церковъ. — О такъ, певно що такъ, мусимо заложити — потвердивъ пôдпитый кумъ. А то буде красно, якъ при службѣ божôй згадае ся святѣйшій синодъ, будете бачити кумцю, що вôдъ тои хвилѣ до насъ завитае газдъ. — То закладаймо, менѣ все одно — дай Боже на здоровє. И еще я не высказавъ всего, ажь ту о мою лысину прасъ мискою. Покотило ся черепє зъ моеи головы, въ очахъ менѣ потемнѣло и я стративъ память. Я чувъ лишь мовь крôзь сонъ якійсь йойкъ. — Здае ся, що и кумы мусѣли щось облизати вôдъ моеи старои. — Не памятаю нѣчо якъ тамъ дальше що було, бо коли я другого дня пробудивъ ся, то лежавъ я у ложку зъ перевязаною го...

(Продовженє на другой сторонѣ.)

4

ТЫМКО ГАВРИЛЮКЪ.

ОПОВѢДАНЕ ЗЪ ЕМІГРАЦІЙНОГО ЖИТЯ.

— НАПИСАВЪ —

Несторъ Дмитрôвъ.

(Дальше).

IV.

Тымко ходить за пашпортами.

Сховавъ Тымко грошѣ за пасуху, завиненй въ хустѣ, перекрестивъ ся на чужôмъ не своимъ подвôрю и пустивъ ся въ дорогу до мѣста. — Збôжа вже цвили по чужихъ поляхъ. Приємный запахъ роздававъ ся по поли. Тымко йшовъ дорогою, глядѣвъ лукавымъ окомъ на тй дары божй, тай якось за серце его стиснуло, якъ дôйшовъ до своеи нивки. Боже, Боже, та я вже немаю нѣ пяди поля тай хто знає, чи буде она въ мене коли. Роздумовавъ Тымко и розбиравъ въ головѣ, якъ то вôнъ выбере ся въ дорогу, якъ приѣде на мѣсце, якъ стане колись богачомъ, якъ колись такій богатырь приѣде довѣдати ся до рôдного села — все дурниця, подумавъ, кобы тôлько тй пашпорты достати.

Въ старовствѣ, якъ звычайно, глôтъ. Народа напхало ся повно. Панове вôйты прійшли на сесію и по инструкціи взглядомъ выборôвъ — священники въ справахъ парохіяльныхъ, а часто и по запомогу — народъ на термѣна за рôжнй политичнй вчинки, якъ польоване, дрова въ лѣсѣ и т. п., а Тымко за пашпортомъ до Канады. Десь коло 5 год. дôпхавъ ся Тымко до канцеляріи. Треба вамъ знати, що канцелярія старства, то якесь таке мѣсце закляте, котре взбуджуе мовь бы страхъ у кождого галичанина безъ взгляду на се, чи вôнъ пôпъ, хлопъ, чи пôдпанокъ. Тôлько шпiцлѣ входять до канцеляріи, якъ до свого дому, а есть ихъ трохи не третина цѣлои галицкои суспôльности. Стоить Тымко не смѣло, зô страхомъ и трепетомъ пôдъ дверима, мне шапку въ рукахъ и не знае до котрого зъ панôвъ заговорити. Повно тамъ сидить тыхъ панôвъ! Коло самыхъ дверей сидить коло столика чорненькій жидокъ, щось нѣбы пише, а зъ пôдъ лоба кидае своими чорными очима на людей. Подальше пôдъ вôкномъ видно лысу голову якогось панка. Вôнъ певно не дуже то высокій урядникъ, бо бѣла сорочка выглядае зъ подертыхъ рукавôвъ. На фронтѣ розсѣвъ ся при бюрку самъ панъ секретарь зъ мѣною выслуженого и добре заслуженого вахмайстра вôдъ жандармеріи. Въ другôй комнатѣ видно молодого панка зъ усмѣшкою на лици — то кажуть молодый панъ комісарь; вôнъ доперва зачинае свою каріеру тай снить про ордеры, авансы, а може и сподѣе ся колись бути міністромъ справъ внутренныхъ. Чому нѣ? У чоловѣка не возможно, але у Бога и въ урядѣ політичнôмъ все возможно.

Тымко глядѣвъ мовь черезъ заслону на тыхъ великихъ и можныхъ панôвъ, тай въ головѣ не могло ему помѣстити ся, щобы они мали стôлько до писаня. Чорненькій жидокъ, що сидѣвъ коло самыхъ дверей, кивнувъ на Тымка пальцемъ и вôнъ зблизивъ ся до столика.

— Чого вы хочете чоловѣче? — запытавъ.

— Я прошу пана прійшовъ за пашпортомъ до Канады — ледве вышептавъ Тымко.

— Зачекайте тамъ въ сѣняхъ, а я васъ закличу, якъ панъ староста прійдуть — додавъ шепетляво жидокъ.

Выйшовъ Тымко до сѣней и чекае. Не минуло кôлька минутъ, якъ жидокъ выхиливъ голову зъ-поза дверей и закликавъ Тымка до канцеляріи. На серединѣ стоявъ самъ панъ староста, нѣбы мандаторъ зъ часôвъ панщизняныхъ. Высока постава, голова вже зъ рѣдка сива, вусъ пôдстриженый, якъ у аристократа чистои крови. Товста шия околена золотымъ ковнѣромъ, золотй гузѣки, ажь за очи хапають, а при споднях золотй широкй лямпасы, якъ у енерала. Тымко оголомшеный туливъ ся до дверей, дрожавъ, въ очахъ зробило ся ему чорно и бувъ бы впавъ на землю, кобы не дверѣ.

— Czego chcesz? — запытавъ остро панъ староста.

— Я.... я.... пашпорта до Канады — ледви вымовивъ Тымко.

— Ja tobie dam paszport, chamie, złodzieju! Robić się wam niechce, podatki nie zapłacone, a on do Kanady! Zabieraj się, nie dostaniesz! I powiedz tam wszystkim, jak nie wybiorą wójta na prawyborcę — żaden paszportu nie dostanie.

Тымко вылетѣвъ зъ канцеляріи, мовь бы его хто за плечѣ выпхнувъ, выйшовъ на улицю, поглянувъ на староство, затиснувъ кулакъ, стявъ губы и вôдôйшовъ. Троха охолонувъ зъ гнѣву и почавъ розмѣрковувати. Боже святый, чи вже тои справедливости нѣгде на свѣтѣ нема, якъ годѣ еѣ знайти пôдъ цѣсарскимъ орломъ? Та-жь тамъ и рускій написъ, а для руского хлопа справедливости нема. А нашй податки кровавй? Та-жь мы тыхъ всѣхъ панôвъ своею кровію годуемо. Такъ мѣрковавъ Тымко, оглядае ся, чи часомъ хто его думокъ не чуе — ажь ту таки за его плечима стоить той самый чорнявый жидокъ, що сидѣвъ коло самыхъ дверей въ старовствѣ. Тымко настрашивъ ся, але жидокъ пôдсмѣхнувъ ся и каже:

— Та вы пане господарю вже такъ дуже собѣ до серця взяли слова пана старосты. Якось то буде, панъ староста не такій злый чоловѣкъ — якось то буде, тôлько треба бути терпеливымъ. Ходѣть но зô мною до Майорка, то побалакаемо.

Зайшовъ Тымко зъ жидкомъ до Майорка, казавъ дати по гальбѣ пива и слухавъ, якъ жидокъ оповѣдавъ ему, що панъ староста нынѣ въ дуже лихôмъ гуморѣ, бо правыборы въ кôльканайцятьохъ селахъ не дописали, що дôставъ панъ староста за то носа, ажь зъ Вѣдня вôдъ найстаршого старосты и т. д. Тымко слухавъ я слухавъ и почавъ переконувати ся, що справдѣ панъ староста мавъ бути чого лихимъ.

— Та що-жь я теперь почну? — каже Тымко. — Грунтъ продавъ-емь, въ хатѣ маю еще мешкати двѣ недѣли — де-жь подѣю ся зъ дѣтьмѣ, якъ не дадуть пашпорту?...

— Майорку! — крикнувъ жидокъ.

Ввôйшовъ червоно-пейсатый Майорко, пошварґотавъ щось зъ жидкомъ и выйшовъ.

— Знаєте вы що пане газдо? — каже жидокъ.

— Що?

— Що буде менѣ, якъ я выстараю ся о пашпортъ?

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.
The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.
Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ three „ 7.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.........3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered at the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои)

ловою. Старій видко жаль мене стало, бо прійшла коло лôжка и зъ серцемъ. трохи завстыджена, сказала:

— Ахъ ты старуху-старуху и треба тобѣ було того? И такъ добре мы собѣ жили ажь на старôсть чортъ скусивъ и допровадивъ насъ до грѣха. А я кажу до старои: — Тихо стара, я знаю, що вчера я самї дурницѣ бесѣдувавъ, тôлько усе маю жаль до тебе за таку ганьбу. — Розумѣе ся — каже стара — я бы була не дивувала ся, якъ бы то якій безвусый молодикъ такї дурнички торочивъ а то ты, той, що все такъ здорово мыслить, що ще другихъ научае якъ робити и жити.

— Що правда то не грѣхъ, я знаю, що я провинивъ ся, бо черезъ тотї вѣры вже не оденъ набавивъ ся клопоту, а що найпоганѣйше то те, що о тыхъ рѣчахъ нѣколи не бесѣдують люде по тверезому а все по пяному. А въ прочѣмъ, що мене то мало обходити? хиба якъ прійде бородатый пôпъ то я достану бôльшу пейду, або стану просвѣченѣйшимъ? Бачишь стара, не памятай ты менѣ вчорайшого то я и про твôй проступокъ забуду, я кажу тобѣ, що якъ ино надôйде недѣля, то мѣсто тыхъ дурничокъ, якї вчера були въ моимъ домѣ, я скличу всѣхъ людей на нараду, и пôддамъ людямъ гадку, щобъ заложили читальню вмѣсто пôйти до сальону и бесѣдувати про вѣры, котра лучша. Мы будемо читали поучаючї книжки и обговорювати будемо нашу робôтничу долю якъ бы то робити, щобы намъ робôтникамъ було яснѣйше въ головѣ тай, щобъ не голодували. Бесѣды про вѣры то лишимо тымъ, котрї не мають що робити, а заразъ сѣдаю и пишу до „Свободы“, щобъ постарала ся для нашихъ хлопцѣвъ о газеты и книжки. Бôгме стара, що вже нѣколи такои дурницѣ незробю — святе кажу слово а видишь я ажь нынѣ впавъ на гадку, що чоловѣкъ якъ невченый и не дознае ся, що въ свѣтѣ дѣе ся и якъ жиють другї вченѣйшї народы, чи то вôнъ буде мавъ попа зъ бородою чи безъ бороды то якъ вôнъ дуракъ и анѣ синодъ не поможе анѣ нѣхто.

— Ну-ну старый, досыть — каже стара — я знаю, що и я завинила, але не потреба було тои бесѣды. Ты знаешь яка я, сподѣваю ся, що того бôльше не буде.

Я махнувъ рукою, всмѣхнувъ ся на перепрошене до старои тай вказуючи на знакъ на лысинѣ вôдъ миски кажу:

— Кôлько разôвъ подивлю ся до зеркала на мою лысину, то тôлько разôвъ пригадаю собѣ, що анѣ обголене лице попа анѣ борода его не дадуть рускимъ людямъ анѣ розуму анѣ гаразду, доки самї робôтники своею запопадливостію не роздобудуть собѣ самї того добра.

Стефанъ Хлопôвъ.

Шенандоа, Па., 11. септембра 1897.

Почтенна Редакціо!

Най буде менѣ позволено о нашôмъ церковнôмъ положеню, а лучше сказавши о средствахъ, котрыми бы можна улучшити тое положене, пару слôвъ написати въ вашôй почтеннôй газетѣ.

Не тайне дѣло, що наше церковне положене лихе, бо на дневнôмъ порядку суть непорозумѣня, споры, неприемности якъ мѣжь духовниками такъ и мѣжь вѣрниками, а если то и на дальше такъ остане, то зруйнуе, зôпсуе авторитетъ, повагу нашои св. церкви и обряда, сана священничого, побожнôсть, одушевлене вѣрникôвъ; до того допустити було бы великимъ грѣхомъ, кождый чуе въ собѣ, видить въ обставинахъ, що то не добре. — Якъ и що поробити бы, щобы инакше було? Нѣ священники, нѣ вѣрники теперь въ неприемностяхъ, непорозумѣняхъ, не знають и не мають надъ собою нѣякои зверхности. Не е къ кому обернути ся, не е вôдъ кого помочи, заступства чекати тôлько вôдъ Бога небесного и вôдъ корту. На конвенціи ухваленї були поступы до сего дѣла, котрї я и днесь потрѣбными уважаю, но поки сею дорогою достанемо вôдъ дотычнои власти, то есть вôдъ Риму церковну верхнôсть и пару рокôвъ може перейти, бо канонична дорога дуже довга и перепонами наповнена. Прото и до того часу доки Римъ рѣшить въ нашу користь, треба що то здѣлати, щобы не рознали ся. Маю тутъ двѣ дороги до тои цѣли назначити.

I. Понеже тутъ суть духовники и вѣрники зъ 3. епархій, и понеже мы духовники все еще приналежимо до своихъ епархій и такъ епископы мають яку то власть надъ нами и мы духовники и вѣрники повиннї имъ послушнôсть, прото я успѣшнымъ бы видѣвъ, щобы зъ кождой епархіи одинъ духовникъ бувъ выбраный и такъ въ тройку щобы тї духовники удали ся до Львова, до Унгвару и до Пряшева и предложивши епископамъ наше церковне положене, просили епископôвъ, щобы они въ порозумѣню всѣ 3 выбрали одного духовника изъ тутейшихъ, або зъ краевыхъ и того заслали тутъ съ повною властію, якъ свого заступника управляти церковными дѣлами и до того часу поки Римъ не рѣшить. И щобы остро наказали своимъ духовникамъ и вѣрникамъ повиновати ся ними высланному управителю— заступнику. На те скаже хто, що краевї епископы не мають тутъ жадной власти; се строго бравши каноничне право може бути, но понеже тутъ суть надзвычайнї обставины, котрї и надзвычайныхъ поступôвъ жадають. А понеже находимо ся въ опасности смерти, разореня, уничтоженя, скоро треба помагати и не довго роздумовати, дальше, мы тутъ совершенно не есмо пôдъ нѣякими каноничными правами, къ намъ не употребляють дотычнї лица каноничное право а если употребляють, то тôлько тогды коли намъ перепону робити треба и хотять. — Прото понеже мы належимо еще до своихъ домашныхъ епархій, бо насъ епископы лишь на часъ выслали сюда на мисію, то если они намъ зашлють одного управителя якъ свого викарія, могуть вôдъ насъ чекати ведля нашои присяги, що повиновати ся будемо ихъ повелѣнію. А епископы своимъ часомъ своею дорогою потôмъ най старають ся, щобы Римъ потвердивъ, що они опредѣлять. — Правда, щобъ тое до дѣйсности привести, треба бы всѣмъ духовникамъ посходити ся, но на те надѣяти ся по дотеперѣшному опиту трудно, хиба якъ бы и вѣрники покорыстували ся своимъ впливомъ. Но може и не конче бы потрѣбно посходити ся въ едно, най выбере кожда свого делегата, постарати ся о ихъ подорожь и заступство ихъ прихода, та най бы зъ Богомъ пшли, а мы бы за нихъ Богу ся молили, щобы успѣшно вернули ся. И я такъ думаю, що въ такъ важнôй справѣ кождый маемо руку помочи подати и для общого блага отложити всякї личнї мнѣнія, хотяй и истиннї обиды, оскорбленя.

II. Если высше предложеный проектъ ґе практичнымъ, не можливымъ або безъуспѣшнымъ видить ся, або показавъ бы ся, тогды ступѣмъ на автономичне поле, основуймо всѣ до въ едно духовники и церковнї громады одно автономичне самоуправно моральне тѣло и то такъ: Най буде скликаный оденъ конгресъ (мітингъ) всѣхъ священникôвъ и делегатôвъ церковныхъ громадъ и по совѣтованю най буде заложено самоуправное общество всѣхъ гр. к. духовникôвъ и церковныхъ громадъ. Тое общество най буде зачартероване съ своими статутами, пôсля котрыхъ потôмъ управляно бы дѣлами церковными. И щобы тое общество могло зъ успѣхомъ управляти, повинна бы кожда церковна громада за себе и за свого духовника бондъ 500 до 1000 дол. заложити, що будуть повиновати ся розпорядженямъ того самоуправного общества. Тое общество ведля своихъ статутôвъ 1) давало бы позволене на будоване новои церкви и заложеня парафіи, бо днесь у кождôмъ кутѣ церковь будують и парафію закладають, безъ потребы. 2) Замѣщало бы опорожненї парафіи и дало бы позволене на перемѣну священникамъ. 3) Пересмотрѣло бы рôчно рахунки церковныхъ громадъ, щобы несправедливости не дѣлали ся зъ церковнымъ маеткомъ. 4) Дало бы позволеня на пожичку церковнымъ громадамъ коли и если потрѣбно бы було. 5) Збирало бы грошѣ на высшу школу, на стипендіи для бѣдныхъ учениковъ и на фондъ для обезпеченя выслуженыхъ, охорѣлыхъ священникôвъ. 6) Рѣшало бы въ всякихъ справахъ, непорозумѣняхъ мѣжъ духовниками и вѣрниками, опредѣляло бы границѣ въ кождôй парафіи. Однымъ словомъ тое товариство управляло бы всѣми дѣлами церковными т. е. священниками зъ народомъ и зъ вѣрниками въ едно радили бы, щобы було потрѣбне и добре для всѣхъ и для вся. Въ тôмъ то товариствѣ бувъ бы оденъ предсѣдатель духовникъ а другій свѣтскій, а другї урядники по установленю. Само собою розумѣе ся, що до богослуженя, обряда, вѣры, науки лишено бы голосъ выключно самымъ лишь духовникамъ.

Якъ высше зазначивъ-емъ, що то все тôлько до того часу було бы въ уживаню поки бы мы не достали свого епископа, о котрого таке общество зъ бôльшою силою и успѣхомъ могло бы старати ся.

Тї то двѣ дороги, пôсля котрыхъ по моему скромному мнѣнію въ короткôмъ часѣ можна бы порядокъ, ладъ завести въ нашихъ церковныхъ дѣлахъ. — А хто знае лѣпшій способъ, прошу предложити. Я на все пристану, щобы лишь привѣвъ до цѣли.

Прошу всѣхъ Вcч. ОО. и нашихъ вѣрникôвъ и церковныхъ громадъ, бы будуть ласкавї въ тôмъ дѣлѣ свои мнѣнія заявити. Надѣю ся, що почтенный господинъ редакторъ усердно помѣстить кождого мнѣніе и позволить дискусію о семъ важнôмъ предметѣ.

На впередъ братя!

Съ почтеніемъ
О. Корнилій Лаврышинъ
гр. к. рус. духовникъ.

НОВИНКИ.

Щобъ знавъ посолъ до рады державной д-ръ Р. Яросевичъ, якъ выдае борщевске старосто пашпорты нашимъ людямъ до Канады.

Дня 13. вересня с. р. зôзнали люде слѣдующое:

Кость Бойко зô Стрѣлковцѣвъ, пов. Борщевъ, Галичина — давъ 10 зр. а. в. женѣ комісаря староства въ Борщевѣ — Нараґевича, щобъ вставила ся за выданемъ пашпорту и по кôлькохъ дняхъ дѣйсно пашпортъ доставъ. Зôзнаве се чоловѣкъ сей при свѣдкахъ: Юрко Калинчукъ и Михаилъ Ласѣнкевичъ.

Зъ Циганъ, повѣта Борщôвского: Кирило Пахолокъ и Мих. Шумка подавали по 10 зр. а. в. женѣ комісаря Нараґевича и она доставши тї грошѣ, казала всейчасъ кухарку зъ листомъ до канцеляріи староства и льде пашпорты достали. Понеже однакъ сынъ Мих. Шумки Василь, лѣтъ 21, и насербъ Кирила Пахолка, Юзько Пискальникъ, лѣтъ 20 не могли достати пашпортôвъ зъ причины приналежности до службы вôйсковои, удали ся тї господарѣ до писаря при староствѣ Борщевскôмъ Маркевича, дали ему по 40 зр. а. в. а сей писарь удавъ ся до канцеляріи староства и за ту суму повписовавъ въ пашпорты имена: Василя Шумки и Юзька Пискальника. Дѣяло ся се 19. цвѣтня с. р. Се зôзнали люде при свѣдкахъ: Михаилъ Фекула и Кость Бойко. Тї всѣ люде мешкають въ Lake Dauphin District, Man. въ Канадѣ. Если бы потреба вымагала, я постараю ся, щобъ зôзнали они на сей зôзнаня присягу передъ судією и дотычный документъ переслю Вп. п. послови до ужитку.

Dauphin, 15. вересня 1897.

О. Несторъ Дмитрôвъ
рускій священникъ в Канадѣ.

Жовта пропасниця.

Въ новôмъ Орлеанѣ и въ декотрыхъ меншихъ мѣстахъ стану Luikiena панує жовта пропасниця. Тысячѣ мешканцѣвъ бажало бы поутѣкати вôдъ тои пошести, та сторожа не впускае нѣкого, щобъ не заволочили недуги въ иншї стороны. Жовта пропасниця загнѣздуже ся найбôльше межи бѣдными людьми, котрї не мешкають въ чистыхъ хатахъ и на чистѣйшихъ мѣсцяхъ.

— Не вступай до „Союза“, бо „Союзъ“ мае $2503.32 въ касѣ. Не вступай до „Союза“, бо вôнъ лишь тыхъ 50 центôвъ проситъ. Не вступай до „Союза“, бо твои дѣти и жена мали бы достати $500, а ты хочешь, щобы они ходили голї и босї. Не вступай до „Союза“, бо тамъ дають лишь посмертне, а ты робивъ контрактъ зъ Богомъ, що не умрешь ще завтра.

— Та я вже за дурно бы не хтѣвъ — пошкробавъ ся Тымко тамъ; де его зовсѣмъ нѣчого не кусало.

— Буде дасятка?

— Ей то забогато — скрививъ ся бѣдный мужикъ.

— Якъ то за-богато? А якъ пашпорту не достанете, то що буде? А я вамъ кажу, що мы теперь нѣкому не будемо давати пашпортôвъ. Вôдъ цѣсаря прійшовъ наказъ не давати пашпортôвъ, бо хлопы при выборахъ бунтують ся.

Помѣрковавъ Тымко тай каже: — А якъ же-жь вы для мене пашпортъ роздобудете?

— То вже моя голова въ тôмъ — закôнчивъ жидокъ, прибравши неможливо урядову мѣну. — А маете метрики при собѣ? — спытавъ по хвили Тымка.

Тымко не знавъ, що треба повытягати метрики. Умовили ся остаточно зъ жидкомъ, щобъ прійшовъ на другій тыждень зъ метриками, щобъ Тымко не показовавъ ся на очи пану старостѣ, тôлько щобъ чекавъ на жидка на подвôрю, а вôнъ вже Тымка знайде. Заплативъ Тымко за пиво, завязавъ старанно грошѣ въ хустину и пустивъ ся домôвъ. Оповѣдае Тымко жѣнцѣ всѣ пригоды зъ мѣста — баба крутить головою, якось еи тота протекція жидôвска не подобае ся. Зайшовъ Тымко на плебанію, повыбиравъ всѣ метрики, заплативъ, що ся належало, поговоривъ зъ егомосцьомъ, взявъ квітъ, щобъ вôдобрати въ штайрамтѣ пенсію для егомосця и выбравъ ся на другій день ранесенько до мѣста, щобъ на часъ стати на подвôрю коло староства. Змахавъ ся хлописко, якъ бы три копѣ змолотивъ, ставъ коло староства и чекае. Жидокъ не давъ на себе довго чекати, здае ся черезъ вôкно побачивъ свою жертву. Зайшли оба знову до Майорка. Тымко зафундовавъ пива, розложивъ всѣ метрики на стôлъ, свѣдоцтво моральности и убожества, а жидокъ переглядавъ тї важнї папери, своими урядовыми, злодѣйскими очима.

— Такъ — вôдозвавъ ся, жльопаючи зъ высокои гальбы пиво. Такъ, ту все въ порядку, а теперь треба тôлько маленьку формальнôсть залаґодити, — треба видите пане господарю положити менѣ новеньку десяточку, а новеньку пятьдесяточку треба взяти и занести до панѣ комісаровои, а всьо буде залагоджене, и взавтра певно пашпортъ въ вашихъ рукахъ.

Хлописко вытрѣщивъ очи, почервонѣвъ и бувъ бы роздеръ злодюгу-жида, якъ бы не зъявивъ ся Майорко.

— Знаете, що нового въ мѣстѣ? Та того адвоката, знаете, того Щупаковского, выбрали за посла ажь до Вѣдня — ай вай ажь до Вѣдня — верещавъ Майорко.

Тымкови тамъ байдуже було, кого тамъ выбрали посломъ, най бы и Майорка були выбрали до Вѣдня десятки брати — ему байдуже.

— А видите — обôзвавъ ся чорнявый жидокъ — а я не казавъ, що пашпортôвъ нѣкому не дадуть. Та-жь то бунтъ, та-жь хамы покалѣчили ся, позабивали ся, навѣть одному жандармови голову розбили — чи чувъ хто таке? Нѣхто пашпортôвъ не достане и я для васъ не буду старати ся — закôнчивъ жидъ.

Жаль, сердечный жаль стало Тымкови пятьдесятки, але що-жь ту почати? Де-жь подѣе ся зъ дѣтьми, якъ не дадуть пашпорту, а певно, що не дадуть, якъ народъ такъ збунтовавъ ся. Подумавъ Тымко, подумавъ, поглянувъ милосерно на жидка и каже:

— Слухайте пане, якъ васъ тамъ звати, чи комісарь, чи якъ, чи то вже конечно яжь пятьдесятку нести, чи такъ зъ двайцяткою не обôйшло бы ся?

— Зъ двайцяткою? — крикнувъ, якъ опареный жидокъ. А хто-жь нынѣ на вашу двайцятку дивить ся? Вôнъ зъ двайцяткою выѣзджае, та хто знае, чи така велика панѣ на пятьдесятку подивить ся!

Почѣхравъ ся Тымко еще разъ въ потылицю, вынявъ хустку зъ-запазухи, розвинувъ на колѣнѣ, зложивъ 5 десятокъ, сховавъ ихъ за чересъ, прочї грошѣ знову старанно завязавъ въ хустку, вставъ, заплативъ дрôбными за пиво и выйшли оба зъ жидкомъ на улицю. Минули староство, перейшли кôлька улиць въ поперекъ и стали передъ краснымъ домкомъ въ огородѣ.

— Отъ ту мешкае панъ комісаръ — вôдозвавъ ся жидокъ. Якъ прійдете до кухнѣ, а побачите высоку, бѣлу паню, то скажѣть еи, що васъ приславъ панъ Зільберманъ зъ интересомъ, а я буду ту недалеко чекати.

Ввôйшовъ Тымко до кухнѣ, поцѣловавъ паню въ руку, тай каже, що прійшовъ зъ интересомъ.

— А, то певно до панѣ — каже служниця, котру Тымко такъ замашисто цмокнувъ въ руку.

Але выйшла и сама панѣ. Тымко не богато говоривъ, вынявъ зъ череса 5 десятокъ, сказавъ, що потребуе пашпорту — а панѣ написала картку до мужа слѣдуючого смѣсту:

Kochany Mężulku! Postaraj się moje serce o Reise pass dla tego biednego chłopka — przecież to jest naszym swiętym obowiązkiem pomagać ludziow i radą i czynem. — Twoja Helena.

Стиснувъ Тымко картку въ кулакъ, выбѣгъ на улицю, стрѣтивъ ся зъ жидкомъ и пôшли просто до староства. Въ сѣнехъ вôдобравъ жидокъ всѣ „папери“ вôдъ Тымка и картку зôмняту въ кулацѣ и подувъ якъ въ дымъ до пана комісара. Панокъ той вже служивъ въ поліціи рядовôй понадъ 30 лѣтъ та якось немôгъ добитись до аванзу на старосту. Оповѣдали собѣ другї урядники, що вôнъ за мало енергічный и не посѣдае вôдповѣдного сприту, що значить звычайными словами: за дурный. Панъ комісаръ не робивъ собѣ зъ того нѣчого; махнувъ рукою на каріеру, до выборôвъ не мѣшавъ ся, але иншою дорогою, якъ бачимо доходивъ до каріеры, котра бы могла ему на старôсть забеспечити кавалокъ хлѣба тай его любому сынкови, котрый власне служивъ при уланахъ и масы грошества зъѣдавъ. Панъ комісаръ подививъ ся на картку вôдъ жѣнки, глянувъ на жидка, що значило: дякую, — взявъ метрики, повыписовавъ имена, втягнувъ все що потрѣбно въ пасъ, вôддавъ жидкови — не промовивши анѣ слова при цѣлôй тôй операціи. Жидокъ схиливъ ся низенько, приступивъ до протоколянта — той положивъ число потрѣбне на тôмъ важнôмъ документѣ и казавъ вôднести пану старостѣ до пôдпису.

(Дальше буде).

Якъ впроваджують (инсталюють) въ Америцѣ священника на парохію?

Въ мѣстѣ Шамокінъ живе собѣ на словеньскôмъ приходствѣ о. Беля, примѣрный и любленый парохіянами священникъ. Наразъ наслѣдкомъ интригъ одного польского священника, выповѣдае епископъ о. Белѣ мѣсце и щобъ той-же сейчасъ уступився, призначуе на его мѣсце одного молодого польского священника въ супроводѣ чотырохъ констаблѣвъ, щобъ новый священникъ занявъ мѣсце, а давного, щобъ выкинули констаблѣ. — Та нема дурныхъ! До констаблѣвъ не належить анѣ о. Беля, анѣ его парохіяне. И чи то не шкандалъ?

Пятьохъ опришкôвъ „лінчовано въ Индіянѣ.

Чимъ въ краю бувъ давнѣйше хлопскій самосудъ т. е. що люде якъ зловили якого конокрада або иншого злодюгу, то самй робили собѣ справу. Звычайно злодѣй умиравъ вôдъ побоѣвъ. Такй самосуды практикують ся въ Америцѣ пôдъ назвою „lynch" и отъ недавно въ Индіянѣ товпа народу выломила дверѣ вôдъ арешту, въ котрôмъ находило ся пятьохъ опришкôвъ и повѣшали ихъ на деревахъ. — Опришки тй були великимъ пострахомъ для доокрестныхъ фармерôвъ, на котрыхъ засѣдали ся вечерами, а коли тй совертали зъ мѣстъ, обрабовували ихъ. Деколи нападали на домы фармерôвъ и тамъ допускали ся страшныхъ мордôвъ, та послѣдными часами удало ся поліціи полапати тыхъ птапікôвъ и посадити до вязницѣ, а народъ довѣдавши ся о тôмъ, не давъ дôждати опришкамъ суду а вымѣривъ самъ справедливôсть.

— Смерть двайцять кôлькохъ майнерôвъ въ Lattimer, Pa. була страшна, але не менче страшнымъ есть каждый иншій родъ смерти. Одинокимъ средствомъ и одинокимъ ратункомъ на тое, щобы смерть не була страшною есть: записати ся до „Союза".

— Зъ Шенандоръ доносять намъ, що дня 5. с. м. шенандорцѣ заложили собѣ читальню, до котрои на разѣ приступило до 35 членôвъ. Сподѣемо ся, що число тое зросте въ десятеро, тымъ больше, що Шенандоръ одна зъ першихъ кольоній рускихъ въ Америцѣ, тай письменныхъ людей тамъ не бракуе. Надѣемо ся также, що вôдъ часу до часу котрыйсь зъ читальникôвъ доносити намъ буде близшй вѣдомости про читальню, а мы зъ щирого серця желаемо новымъ читальникамъ: Щасть Боже!

— Дня 19. с. м. вôдбувъ ся рôчный мітингъ Братства св. Димитрія въ Mt. Carmel, Pa. въ цѣли выбору нового выдѣлу, до котрого увôйшли: Григ. Трохановскій предсѣдатель, Г. Гукъ мѣстопред., Дим. Коробчакъ секретарь, С. Кузякъ заст. секретаря, Теод. Хомякъ касіеръ, Ю. Шипчикъ и Теод. Мурдза контрольоры, А. Гараксимъ дозорця хорыхъ, А. Мільо капитанъ, Вар. Заверачь дверникъ.

— Жадна порядна дѣвчина не повинна выйти замужъ за парубка, що не е въ „Союзѣ"; такъ само кожда жена повинна старатись о тое, щобы мужъ еи до „Союза" належавъ.

Дентиста мильонеромъ.

Д-ръ Т. Evans, славный амер. дентиста, замешкалый въ Парижу, котрый вôдъ 40 лѣтъ лѣчить и вставляе зубы королямъ, цѣсарямъ и князямъ въ Европѣ, приѣхавъ назадъ до Америки. Привѣзъ вôнъ зъ собою свою жѣнку померщу въ Парижу, котру хоче похоронити въ Филядельфіи. Той докторъ мае 75 лѣтъ и за цѣлый часъ свого лѣченя заробивъ на зубахъ тôлько 25 миліон. долярôвъ. Незгôршій бізнесъ!

— Понеже часы суть планнй и люде не мають грошей, длятого каждый розумный чоловѣкъ повиненъ вступити до „Союза". Чому? Тому, що якъ бы були часы добрй, то люде мали бы центы и каждый мôгъ бы и безъ „Союза" де-що для жены и дѣтей зашпарувати — а такъ не може. Може однакъ каждый 50 центôвъ на мѣсяць зложити и тыхъ 50 цнт. повиненъ вложити до касы „Союза", за що, если умре ему жена дôстане $250, а если вôнъ самъ умре, дôстануть его наслѣдники 500 дол.

Вѣсти робôтничй.

Великій страйкъ вуглярôвъ на заходѣ, котрый тягнувъ ся черезъ 2 мѣсяцѣ а понѣсъ страты на 42 миліоны 550 тысячь, вже скôнченый. Ту довгу и дорогу сварку полагоджено въ середу 15. сентембра на спôльной конференціи компаністôвъ и майнерôвъ. Полагоджено въ той спосôбъ, що продуценты згодились на 65 цнт. за тону въ пітсбурскôмъ дистриктѣ зъ вôдповѣднымъ пôдвысшенемъ платнѣ по другихъ Станахъ, въ котрыхъ вôдбувавъ ся страйкъ. Ту платню мають давати до кôнця сего року а въ януарію слѣдуючого року мае установитись судомъ мировымъ дальшу платню. Розумѣе ся, що вугле мусить бути важене въ карахъ ще, закимъ пустить ся его черезъ решета. Робота роспочалась 17. септ. майже по всѣхъ грубахъ.

На страйку выйшли найлѣпше майнеры пітсбурского дистрикту, бо достали больше о 11 цнт. на тонѣ. Майнеры зъ Ohio, Illinois не осягнули такъ значнои пôдвышки и длятого голосували противъ угоды на такихъ условіяхъ, а майнеры Стану Illinois навѣть мають скликати осôбну конвенцію, щобъ нарадитись, чи мають йти до роботы чи нѣ. Въ остатныхъ хвиляхъ страйку организаторы робôтничй мало занимали ся рухомъ страйковымъ въ W. Virgini-и, въ наслѣдокъ чого повстало мѣжъ тамошными робôтниками велике невдоволане. Говорять помѣжъ собою, що больше не дадуть ся злапати на вудку, бо думають собѣ, що ихъ лишь длятого втягнули до страйку, щобъ приспѣшити побѣду майнерôвъ пенсильванськихъ. — Тымчасомъ майнеры зъ заходнои Вірджініи виннй собѣ самй, бо переважне число ихъ не було прихильне страйкови вôдъ самого его початку, лишь мала ихъ частина тримала ся купы.

Пôдчасъ страйку богато робôтникôвъ розôйшло ся будь то по иншихъ мѣсцяхъ будь то выѣхало до старого краю. Длятого бракуе въ декотрыхъ мѣсцяхъ робôтника. Прим. въ копальняхъ Wheeling вздовжь колѣи Baltimore & Ohio нема достаточно людей и каждый, хто лишь яко-тако знае робити „пікою", може дôстати роботу. Такъ само бракуе звинныхъ вуглярôвъ въ майнахъ вздовжь рѣкъ Monongahela и Youghiagheny.

Лишь въ копальняхъ New York & Cleveland Gas Coal компаніи робôтники страйкують дальше. Та компанія не хоче пôдписатись на угоду, яка запала мѣжъ робôтниками страйкуючими а прочими властителями копалень вугля. Она годить ся давати лишь 55 цнт. за тону, але побоюють ся робôтники, щобъ и другй бароны вугляннй не хотѣли змикитити и вôдмовити платити по 65 цнт. А до сего може прійти, бо не буде едности.

— Про мордъ шерифа газельтоньского Мартина, якого вôнъ допустивъ ся на Славяньскихъ робôтникахъ, дня 10. сентембра, заговорила и заинтересовалась цѣла Америка. Масовй мітинґи Славянôвъ вôдбулись до сего часу въ Шенандоа, Шамокінъ, Мт. Кармель, Ню Йоркъ, Чікаґо, Пітсбургъ, на котрыхъ зôбранй Славяне запротестовали противъ розбишацкого поступованя американьского урядника, выразили спôвчуте для родинъ забитыхъ и зôбрали складки на процесъ шерифа Мартиного. Намъ здае ся, що той процесъ шерифа тôлько поможе Славяньскимъ робôтникамъ якъ вмерлому кадило. Грошѣ зôбранй возьмуть лишь лоеры, а шерифови якъ ничь не було такъ и не буде. Се певно, що судъ американьскій въ особѣ шерифа буде боронити повагу американьского уряду. А мы знаемо, якій вырозумѣлый и справедливый судъ американьскій. Лѣпше, сто разъ лѣпше зробять Славяньски интеліґентнѣйшй елементы, коли зъ тои нагоды злучать ся въ одну Славяньску цѣлôсть, котрабъ поставила собѣ за цѣль, лѣпше боронити долю нашого робôтника и помагати ему до еманципаціи зъ глупоты и нужды старокраевои, якъ се було до теперь. Що ся стало — пропало.

Австрійске правительство буде, здаесь, жадати вôдшкодованя вôдъ ряду американьского за невинно полягли жертвы, якъ се свого часу зробила Италія зъ причины лінчованя Италіянôвъ въ New Orleans. Въ той цѣли секретарь австрійского консуляту въ Филядельфіи д-ръ Теодоровичь, знаный въ пітсбурскôй околици патріотъ хорватскій, бувъ минувшого тыждня на мѣсци катастрофы, де информовавъ ся докладно о цѣлôмъ нещастю.

Зъ причины великого обуреня людности страйкъ що-разъ взмагаесь. Вже дня 17. септ. було около 10,000 майнерôвъ страйкуючихъ.

Дослѣды лѣкарски надъ трупами роспочались въ Второкъ 21. сентембра. Больше якъ сто свѣдкôвъ будуть покликанй до росправы. То була чиста звѣрскôсть пустого американина, бо пôсля свѣдоцтва одного детектива, помôчника шерифа стрѣляли ще до робôтникôвъ, коли тй були вôддаленй вôдъ нихъ вже зъ 200 ярдôвъ.

— Въ Bracburn коло New Kensington въ двохъ тыжднях мае стати нова фабрика стали.

— St. Louis, Mo. Страйкъ майнерôвъ скôнчивъ ся. Властителѣ 17 копалень вугля въ Illinois дистриктѣ пôдписали контрактъ 37 цт за тону.

— Stenbenville, Ohio. Въ копальняхъ Kelley бувъ страйкъ и компаністы спровадили собѣ угорскихъ майнерôвъ. Але коли тй зобачили, о що йде, не пôйшли до роботы. Добре зробили.

— Connelsville, Pa Продукція коксу збôльшаесь. Передминувшаго тыждня розôслано 7537 наладованыхъ вагонôвъ.

— Arkon, O. Майнеры въ Silver Creek и Clinton дистриктѣ постановили за платнею 56 цнт. за тону вернути до роботы. Тыхъ 56 цнт. за тону пораховано пôсля раты 65 центовои въ пітсбурс. дистриктѣ.

— Pittsburg, Pa. По всѣхъ желѣзныхъ фабрикахъ робота йде повною силою. По страйку майнирскôмъ рухъ ще збôльшивъ ся.

— Elwood, Ind. Зъ Richmond спроваджено 40 робôтникôвъ, котрй мали заняти мѣсце страйкуючихъ. — Страйкъ въ мѣсцевыхъ шклярняхъ зôставъ полагодженый.

— Harrisburg, Pa. Въ каждôмъ вôддѣлѣ фабрики Pennsylvania Steel Co. робить ся повный часъ. Число затрудненыхъ выносить 4,314 осôбъ о 316 больше якъ въ минувшôмъ роцѣ.

— Lawrence, Mass. Въ фабрицѣ выробôвъ бавовняныхъ Everett роспочалася робота. 1200 осôбъ знайде тамъ помѣщене.

— Въ тôмъ краю есть 236 фабрикъ, въ котрыхъ выробляесь всякй выробы зъ бѣлои бляхи.

ПОСМЕРТНИ ВѢСТИ.

Дня 9. с.м. упокоилась **Юлія Телехъ,** жена Афтана Телеха члена Братства св. Іоана Крестителя въ Olyphant, Pa. и „Руского--Народного Союза". Небôщка умерла пôсля доконанои на нѣй лѣкарскои операціи, числила 41 лѣтъ житя и полишила двое дѣтей. Похороны вôдбулись дня 11. сентем.

Вѣчная ѣй память!

Де-що цѣкавого.

— Всѣхъ часописей на свѣтѣ есть 12,000,000,000 (12 міліярдôвъ). Еслибъ всьо хотѣлисьмо взяти на вагу, то важило бы 781,240 тонъ, або 1,563,080,800 фунтôвъ. Еслибысьмо взяли, що каждый чоловѣкъ денно посвячуе лишь 5 минутъ на читане газетъ, то потребувавъ бы 100,000 лѣтъ, щобъ перечитавъ таку газету; така газета положена на землю булабъ 80,000 метрôвъ высока. Тай „Свобода" могла бы бути така, если бы всѣ американьскй Русины ей читали. Ану, предплатѣть собѣ! На правду!

— Въ Чікаґо есть 6,200 коршемъ.— Въ тôмъ самôмъ мѣстѣ засадили до „дѣры" якогось David E. Bates, бо мавъ 12 жѣнокъ. Той пташокъ бувъ такій зручный, що напротивъ свои „остатнои" жены въ однôмъ костелѣ бравъ шлюбъ зъ другою, та „остатна" жена придивлялась тому и зъ сосѣдкою навѣть бесѣдовала о тôмъ, а не знала що то ей мужъ. Але урвалось. Теперь той Bates показуесь въ однôмъ музеумъ за грошѣ.

— Чоловѣкъ складае ся зъ 223 костей дораховавши до того и зубы. Кровь дорослого чоловѣка перебѣгае всѣ жилы зъ скоростію 50 метрôвъ на минуту. Серце пересѣчно есть 15 цт. довге, 10 цт. широке а ударяе 70 разы на минуту, 4200 разы на годину а 3,672,000 разы на рôкъ.

— Старый кавалеръ, котрый николи не оженить ся, спотребуе за цѣле свое житє 85 ногавицъ, 74 кабатôвъ, 62 паръ чобôтъ, 298 сорочокъ и 326 колнѣрцѣвъ. Най ся оженить, то выйде му таньше.

— При Giveadam Gulch въ Аризонѣ на однôмъ цвинтари стоить памятникъ зъ такою написею: „Ту буде спочивати Mr. James Jones; теперь ще жіе и мае складъ обувы на улици Franklin 150": Оригінальный анонсъ.

— Найбôльшою бібліотекою на свѣтѣ есть бібліотека заложена королемъ Людвикомъ. Мае 1,400,000 книжокъ, 300,000 памфлетôвъ, 175,000 манускріптôвъ, 300,000 мапъ землѣ и сушѣ, 150,000 монетъ кромѣ 1,300,000 ґравуръ и 100,000 портретôвъ.

— Въ Европѣ за оденъ рôкъ спотребують 730 міліярдôвъ сѣрникôвъ.

За „Свободу" належит заплатити!

Мôй переходъ на православіе.

Було то еще року 1896 8. октобра, коли я выбравъ ся въ дорогу зъ однымъ моимъ приятелемъ д-ромъ М. зъ стаціи Ша.... до маленькои осѣлости Ше.... где мавъ прибути правосл. епископъ на посвящене церкви. Не кому будь хотѣлобъ ся ѣхати въ такъ далеку и нудну дорогу, однакъ тутъ були свои цѣли. Мôй приятель ѣхавъ зобачити свого земляка и познакомитись блисше зъ стосунками американьскихъ православныхъ. Я знову ѣхавъ завôзваный черезъ знаного намъ протоерея, щобы представитись епископу, котрый хотѣвъ мене видѣти яко будучого псаломщика и кандидата на православного попа. Отже веселый и щасливый спѣшивъ-емъ на стацію разомъ зъ моимъ товаришомъ. — Грôмкій свистъ льокомотивы давъ знати подорожнымъ, що потягъ недалеко. Люде заворушились, а и менѣ серце зачало битись шаленою радостію и якимсь дивнымъ неспокоемъ. Лишь потягъ здержавъ ся, я звинностею кота вскочивъ до вагону, выпереджаючи всѣхъ людей. Тутъ кожда минута выдавалась менѣ годиною. Наразъ льокомотива знову свиснула, потягъ рушивъ и менѣ зробилось лекше на серцю. Мôй товаришь сидѣвъ заразъ коло мене и мы зачали розговоръ то о сѣмъ то о тôмъ, отъ такъ щобы лишь скорше часъ сходивъ. Мѣжь тымъ мôй товаришь напôмнувъ о цѣли до якои я ѣхавъ и информуючи мене а навѣть предсказуючи будучность впровадивъ мене въ солодкій мріѣ. При тôмъ, любій читателѣ скажу, що мôй товаришь есть дуже говорливымъ человѣкомъ и неразъ а навѣть дуже часто я его любивъ слухати, однакъ днесь бувъ не подобавъ ся менѣ зъ своею упертою мовою, бо перешкаджавъ моимъ мріямъ и я удаючи спячого не слухавъ его. Тымъ отже способомъ я выробивъ собѣ спокôй и волю дальше бавити ся мріями. — Тутъ я видѣвъ въ перепективѣ свою будучность. Ахъ якъ красно усмѣхалась! Виджу себе бородатымъ зъ довгимъ волосомъ въ краснôй рясѣ. Жѣнка миленька зъ дѣточками крутять ся коло мене, я розвернувъ ся въ товстôмъ фотелю курючи добрый тютюнъ на довгôмъ цибуху, люде приходять о пораду то о се, то о те, а я байдуже про другихъ, кручу якъ можу. Пôзнѣйше виджу себе працьовитымъ и заслуженымъ, а по многихъ лѣтахъ працѣ на поли церковнôмъ и народнôмъ вношу просьбу до Его Преосвященьства, щобы менѣ давъ вôдпустку на сталый побутъ въ России и щобы выстаравъ ся о добрый приходъ для мене. Его Преосвящен. видить зъ мене человѣка здôбного, працьовитого и заслуженого уважаючи мою просьбу и я щасливый ѣду до России тѣшучись, що отъ за якого пôвроку великій хрестъ повисне на моѣй груди, ажь наразъ чую, що хтось здорово мене потрясъ и розбудивъ мене зъ солодкихъ мрій. Була то рука мого товариша котрый, будячись розбудивъ мене и наново зачавъ говорити скачучи зъ темату на тематъ и такъ зъ поважныхъ скочивъ вôдъ разу на тематъ вôльныхъ и быстрыхъ американокъ, котрому якъ за примѣръ сидѣли двѣ молодй американки хихотячись, що мого товариша дуже цѣкавило. Я цѣкавый пытаюсь:

— Длячого вы такъ имъ приглядаете ся и цѣкавите ними?

— А бо то видите пане я мушу конечно пôзнати добре ихъ всѣхъ, бо то менѣ служитъ за тематъ до роботы якъ я пишу.

На щасте тои довгои нудоты, крикнувъ кондукторъ стація Г... на котрôй мы власне малисмо высѣсти и ждати кôлька годинъ на другій потягъ, котрый мавъ впростъ завести насъ до означеного мѣсстця. — Ахъ, любій читателѣ! Въ пеклѣ грôшники такъ не мучать ся якъ я мучивъ ся чекаючи на потягъ. — Наразъ прійшовъ часъ, и мы сѣли и поѣхали и хвала Господу въ пôвъ годины мы були вже на мѣстци. Тутъ мы ульоковались въ готелю угорского русина и я заразъ зъ нетерпячки пытаюсь господаря:

— Чи не знаете вы, чи не приѣхавъ православный Епископъ?

— Такъ! а naco vam?

— Та я приѣхавъ до него, кажу, бо вôнъ е мôй добрый знакомый.

Тутъ сей чоловѣкъ приглядаючись менѣ близше поклонивъ ся кôлька разôвъ, и сказавъ:

— O, o, to oni chcu vidzec nas'eho vladyku?

— Такъ, я хочу, але певно ажь завтра буду ся видѣти зъ нимъ. А где мешкае теперь Епископъ?

— Ta u nas'eho dzyaka na burdze, n'e zadluho budze vec'ern'a to pevno vladyka pojdu do koscela.

Я выпивъ склянку пива и скоро перебравши ся пôшовъ-емъ до церкви, лишаючи товариша, котрый забавивъ ся довшій часъ въ готелю. Идучи подорозѣ встрѣтивъ-емъ чоловѣка и заразъ пôзнавъ-емъ по фізіоґноміи, що то бувъ угорскій Русинъ, то-жь и сей часъ пытаю:

— Покажѣть менѣ вашу церковь. Я бы хотѣвъ днесь бути на вечерни.

— А чи вы православный? — пытае ся сей чоловяга.

— Такъ, а твердый якъ опока!

— Хорошо! — вôдповѣдае сей — а чи панѣмаете па руски? О, бо я панѣмаю немножко гаворить!

— О и я такожь понимаю — кажу. — А много васъ тутъ есть православныхъ? — пытаю.

— O yes „пленти“, владыка буде ґаранъ церковь посвящать, онъ тамъ наша церковь „ю си“, а я вôдъ ней псаломщикъ.

— То у васъ владыка?

— O yes!

— Слухайтежь кажу: некажѣть тамъ нѣкому, щосте мене видѣли, я иду просто до церкви и буду чекати на вечерню.

— O yes добре.

(Дальше буде).

Въ редакціи „Свободы“ можуть дôстати Всч. ОО. Духовнй по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.